

ความเป็นชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ผ่านมิติวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมในเมือง สุราษฎร์ธานี

Ethnicity of Vietnamese Thai Through cultural dimensions Economy and Society
in Suratthani

อริสา สายศรีโกศล* และ กฤษณะ ทองแก้ว**

(Arisa Saisrikosol and Krishna Thongkaew)

ได้รับบทความ: 2 เมษายน 2561

ปรับปรุงแก้ไข: 17 มิถุนายน 2562

ตอบรับตีพิมพ์: 25 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้พื้นที่วิจัยบ้านดอนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบบันทึการสนทนา รวมทั้งข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลภาคสนาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้อพยพเข้ามาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยส่วนใหญ่ถูกหน่วยงานรัฐในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามส่งตัวมาอยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อป้องกันการเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของไทย ทำให้ครอบครัวและญาติพี่น้องจึงอพยพตามมาด้วย ก่อนจะ

* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

** อาจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี Email:
charyhistory@yahoo.com

คำสำคัญ: ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ชาติพันธุ์ เมืองสุราษฎร์ธานี

Keywords: Thais, Vietnamese Descent, Ethnicity, Suratthani City

ตั้งถิ่นฐานและเริ่มทำการค้าขายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีบทบาทในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในหลายด้าน โดยบทบาทในด้านเศรษฐกิจคือ ร่วมพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ถ่ายทอดความรู้ด้านงานช่าง งานฝีมือ ประกอบกิจการ ด้านอาหารพื้นเมืองเวียดนามในพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเวียดนามให้ดีขึ้น ด้านสังคม การมีค่านิยมที่ขยัน อดทน อดออม ช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในสังคมได้ ด้านวัฒนธรรม การยึดมั่นในศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ซึ่งมีผลต่อการปลูกฝังค่านิยมเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมสำหรับประเทศไทย

Abstract

This article aims to study the ethnicity of Vietnamese descent in economic, social and cultural dimensions in Suratthani province. By using the Ban Don research area and key informants the tools used to collect data are interview forms. Conversation record including information from documents Field data and related research.

The research found that Thai people of Vietnamese descent Migrated into Suratthani Province during World War II, most of the government agencies were in the field of Field Marshal P. Pibulsongkram to be transported to Suratthani Province. Which Thai people of Vietnamese descent in Suratthani province there are many roles in economic, social and cultural dimensions, the economic role is Develop tourism promotion Transfer knowledge on craftsmen work in the area of local Vietnamese food. Establish diplomatic relations between Thailand and Vietnam for better society, with diligent values, patience, help to be a good role model for people in society in terms of culture, adherence to religion, traditions, beliefs that affect cultivating values Popular culture conservation for Thailand.

บทนำ

ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม (Vietnamese Thais) ในพื้นที่ศึกษาบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มเข้ามาในปี พ.ศ. 2494 ซึ่งเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสได้ร้องขอให้รัฐบาลไทยจับกุมชาวเวียดนาม แล้วเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่ริมแม่น้ำโขง ส่งผลให้ปี พ.ศ. 2497 รัฐบาลไทยจึงจับชาวเวียดนามมาคุมขังไว้ที่นิคมสร้างตนเองขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 150 คน (กฤษณะ ทองแก้ว, 2561, น. 60) โดยเดินทางมาด้านตะวันตกเข้ามายังดินแดนของประเทศไทย เนื่องจากทางตะวันออกของเวียดนามเป็นทะเลจีนใต้ การเดินทางเข้ามาด้านตะวันตกจึงมีความสะดวกกว่า แต่ด้วยเหตุผลและนโยบายด้านความมั่นคง ชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย จึงต้องมาพึ่งพิงรัฐบาลไทยหลายด้าน โดยเฉพาะด้านปัจจัย 4 ซึ่งมีนโยบายและมาตรการในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของชาวเวียดนามอพยพค่อนข้างเข้มงวด เช่น ห้ามประกอบอาชีพในบางสาขาตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและการทะเบียนคนต่างด้าว หรือถูกเคลื่อนย้ายไปพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแรงงานในงานก่อสร้าง และห้ามถือครองที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา รวมถึงการกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ชาวเวียดนามอพยพเหล่านี้ก็ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากทางการไทยฝ่ายเดียว แต่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองพัฒนาความเป็นอยู่ให้ปลอดภัย สร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ทั้งที่มีปัจจัยการผลิตและการประกอบอาชีพจำกัด ดังเช่นในพื้นที่จังหวัดหนองคายและอุบลราชธานี เนื่องจากมีผู้อพยพชาวเวียดนามจำนวนมาก แต่ก็ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมชุมชนในหลาย ๆ เรื่อง เช่น ได้รวมกลุ่มกันเป็นสมาคม ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนากับทางจังหวัด และการใช้ศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การจ้างงาน การพัฒนาอาชีพให้คน ไทยการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ด้านวัฒนธรรม มีการยึดมั่นในประเพณี ศาสนาอย่างเคร่งครัดสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาความเป็นอยู่ให้แก่นคนไทยเป็นอย่างมาก (ธีรภัทร เจริญสุข, 10 ตุลาคม 2561)

ซึ่งการศึกษาชาวเวียดนามในพื้นที่จังหวัดหนองคายและอุบลราชธานี รวมถึงจังหวัดอื่น ๆ ทางภาคอีสานนั้นมีปรากฏอยู่ในงานวิจัย บทความวิชาการ และวิทยานิพนธ์ในประเทศไทยค่อนข้างเยอะ แต่การศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามผ่านมิติวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมในเมืองสุราษฎร์ธานี ยังมีการศึกษาในเรื่องนี้น้อยมาก จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามแสดงออกซึ่งความเป็นผ่านชาติพันธุ์ผ่านบทบาทในมิติวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ของชาวเวียดนามในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของ Robert Redfield (1965) การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของการผสมกลมกลืน เมื่อคนเราอยู่ในสังคมร่วมกันแล้วย่อมมีการกำหนดแนวทาง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการกระทำที่เป็นไปในแนวทางอันเดียวกัน การที่สังคมยอมรับในข้อกำหนดย่อมถือได้ว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้น จนเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมและเป็นการผสมกลมกลืนกันที่เหมาะสมด้วย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเรื่อง ความเป็นชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามผ่านมิติวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมในเมืองสุราษฎร์ธานี พบว่า แม้ชาวเวียดนามจะมีพื้นฐานด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากชาวไทย แต่เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย แม้จะมีพื้นฐานที่ต่างกัน แต่ด้วยกฎระเบียบ กฎหมายภายใต้สังคมเดียวกันก็สามารถทำให้ทั้งสองชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันได้ เกิดการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม อาหาร ภาษา ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคมได้อย่างกลมกลืนและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

แนวคิดความเป็นชาติพันธุ์ของ Barth (1969) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าชาติพันธุ์เป็นจิตสำนึกที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเป็นผู้เลือกวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย นิสสัยการบริโภคและอื่น ๆ เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างกลุ่มตนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น หรือเรียกกว่า “พรมแดนทางชาติพันธุ์” (Ethnic Boundary) พรมแดนดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป การเข้าใจปรากฏการณ์ทางชาติพันธุ์ต้องพิจารณาความคิดและจิตสำนึกของคนใน แต่ละกลุ่มว่าลักษณะใดทางวัฒนธรรมมีความหมายกับความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของพวกเขา ลักษณะของความแตกต่างทางชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ไม่ใช่ภาพรวมของวัฒนธรรมทั้งหมด การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของการผสมกลมกลืน เมื่อคนเราอยู่ในสังคมร่วมกันแล้วย่อมมีการกำหนดแนวทางระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการกระทำที่เป็นไปในแนวทางอันเดียวกัน การที่สังคม (ณรงค์ศักดิ์ คุบญญอารักษ์, พิสิษฐ์ บุญไชย และ ไพบุลย์ บุญไชย, 2561, น. 109)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ (Key informant interviews) (1) นางเอียน เจริญนถิ (2) นางแจ้ เวียนวัน (3) นางแสงจันทร์ เลติ (4) นายพายอน เลวัน และ (5) นายเชียง เกิดนาสาร โดยทั้งหมดนี้เป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และมีบทบาทในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และใช้วิธีการของการวิจัยเชิงบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive research) กล่าวคือ เป็นการวิจัยที่นำเอาข้อมูลทางด้านคุณภาพมาวิเคราะห์ ข้อมูลทางด้านคุณภาพเป็น

ข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลข แต่จะเป็นข้อความบรรยายลักษณะสภาพเหตุการณ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการเสนอผลการวิจัย จะออกมาในรูปแบบของข้อความที่ไม่มีตัวเลขทางสถิติสนับสนุน เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ และแบบสัมภาษณ์จากบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความเป็นชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในมิติวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ก่อนจะเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำควบคู่กันไประหว่างออกภาคสนาม โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษา เอกสาร และข้อมูลภาคสนามมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ สรุปสาระสำคัญตามประเด็นความมุ่งหมายที่ทำการวิจัย แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสาร นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อสรุป และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป อภิปรายผลร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการศึกษา

1. ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในเมืองสุราษฎร์ธานี

ประวัติความเป็นมา ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้อพยพย้ายถิ่นมายังประเทศไทยหลายครั้ง โดยกลุ่มชาวเวียดนามที่เข้ามาก่อนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่า “กลุ่มญวนเก่า” และเข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่า “กลุ่มญวนใหม่” หรือ “ญวนอพยพ” ประกอบด้วยสามรุ่นคือรุ่นที่ 1 (รุ่นบิดา มารดา) และรุ่นที่ 2 (รุ่นลูก) ซึ่งไม่ได้เกิดบนแผ่นดินไทย รุ่นที่ 3 รุ่นหลาน หมายถึง รุ่นหลานของบิดามารดา เป็นรุ่นที่

เกิดในแผ่นดินไทยและมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด ในด้านกฎหมาย ชาวเวียดนามอพยพรุ่นที่ 1 เป็นรุ่นที่ได้รับ “สถานะผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย” หรือ “สถานะคนต่างด้าว” รุ่นที่ 2 เป็นกลุ่มที่จะได้รับสัญชาติไทยหากยื่นคำร้องขอ ส่วนรุ่นที่ 3 รุ่นปัจจุบันเป็นรุ่นที่ได้รับสัญชาติไทยโดยกำเนิด ซึ่งส่วนใหญ่พูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาไทยและได้รับการศึกษาในประเทศไทยแทบทั้งสิ้น (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2558) ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างของชาวเวียดนาม 3 รุ่น

เวียดนามรุ่นที่1	เวียดนามรุ่นที่ 2	เวียดนามรุ่นที่ 3
อพยพเข้ามาก่อนปี พ.ศ. 2488	อพยพเข้ามาปี พ.ศ. 2489	เกิดในประเทศไทย
รุ่นหลานเกิดในไทยและมีสัญชาติไทยถูกต้องตามกฎหมาย มีนามสกุลไทย	ย้ายอพยพมาเพิ่มเติม ยังคงถือบัตรเวียดนามอพยพอยู่ และยังคงหลงเหลือของนามสกุลเวียดนามในปัจจุบัน	ถือสัญชาติไทย และใช้นามสกุลไทย
มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น มีการแสดงตัวที่ชัดเจนในช่วงแรก และยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมของชาวเวียดนาม	มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น และยึดมั่นในขนบธรรมเนียมของชาวเวียดนาม มีการแสดงตัวที่ไม่ชัดเจนในช่วงแรก แต่หลังจากได้บัตรไทยมีความชัดเจนทางด้านสัญชาติ ทำให้เกิดการรวมตัวและแสดงตัวตนที่ชัดเจนขึ้น	มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น และยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมของชาวเวียดนามตามปู่ ย่า บิดามารดา
ภาษาพูด (เวียดนามกลาง)	ภาษาพูด (เวียดนามกลางและเหนือ)	ภาษาพูด (ไทยและบางส่วนสามารถพูดเวียดนามได้)

ที่มา: ปรับปรุงจาก เมธี พิริยการนนท์. (2558). การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชาวเวียดนามในชุมชน กรณีศึกษา หมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (น. 994 - 1003). ใน *รวมบทความวิชาการ นครวรวิจัยครั้งที่ 13: วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ. 2488 ได้มีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในภาคอีสานจำนวนหนึ่งจนกระทั่งวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2489 เกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า “วันท่าแขกแตก” ซึ่งเป็นการปราบปรามชาวเวียดนามโดยฝรั่งเศส ทำให้ชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ที่ท่าแขกหนีข้ามแม่น้ำโขงมาฝั่งไทยเป็นจำนวนมาก ได้ลี้ภัยและพำนักอยู่ในประเทศไทยในสมัยรัฐบาล นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งในขณะนั้นได้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทั้งที่อยู่ อาหาร ยารักษาโรค ที่ดินทำกิน รวมถึงการประกอบอาชีพ ต่อมาสมัยการบริหารประเทศของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2492 เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศสและการเคลื่อนไหวอย่างลับ ๆ ของเวียดนามห์ ซึ่งเป็นขบวนการต่อต้านเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสได้ใช้พื้นที่ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นฐานปฏิบัติการและเป็นสถานที่ลี้ภัย (นิภากร กำจรเมฆกุล, 2556) จะเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศ ทำให้นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับชาวเวียดนามอพยพเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยให้การช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม มีการผ่อนผันให้ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและการทะเบียนคนต่างด้าว รวมถึงการที่เคยอนุมัติงบประมาณให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อช่วยเหลือนั้น ก็เปลี่ยนเป็นวางมาตรการควบคุมชาวเวียดนามอพยพอย่างเข้มงวด ซึ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเวียดนามอพยพในช่วงดังกล่าวได้รับความกดดันอย่างยิ่ง (ณรงค์ศักดิ์ คุบญญูอาร์ักษ์, พิสิฐ บุญไชย และ ไพบุลย์ บุญไชย, 2561, น. 110 - 112)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 รัฐบาลไทยได้ดำเนินการตามคำร้องขอของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส จึงมีการจับกุมชาวเวียดนามแล้วเคลื่อนย้ายมาคุมขังไว้ที่นิคมสร้างตนเองขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 150 คน ซึ่งเดิมนั้นเป็นนิคมที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 ก่อนที่จะใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่กักขังคนต่างด้าวอย่างชาวเวียดนามและชาวจีนที่หลบหนีเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในเมืองสุราษฎร์ธานีเหลืออยู่เพียง 50 ครอบครัว เพราะบางส่วนได้อพยพกลับไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็ยังคงมีชาวเวียดนามอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้อพยพกลับไป

เพราะมีครอบครัวและตกค้างจากการอพยพกลับในครั้งนั้น (กฤษณะ ทองแก้ว, 2561, น. 60)

ภายหลังจากปี พ.ศ. 2497 รัฐบาลไทยเริ่มมีการผ่อนปรนการควบคุมชาวเวียดนามอพยพ ส่งผลให้บางส่วนได้เดินทางกลับไปจังหวัดริมแม่น้ำโขงแห่งประเทศไทย เวียดนาม และบางส่วนก็ย้ายออกไปอยู่ในบ้านดอน ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ การค้าขายของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและในต่างอำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าชนะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอบ้านนาสาร รวมแล้วช่วงผ่อนปรนนี้ชาวเวียดนามออกไปตั้งถิ่นฐานรวม 7 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อนที่ทางหน่วยงานราชการจะมีคำสั่งให้ชาวเวียดนามในเขตอำเภอท่าชนะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอบ้านนาสาร ย้ายเข้ามาอยู่ในตลาดบ้านดอน เพื่อให้อยู่ภายใต้การควบคุมของทางการ โดยมีหมอโหยหรือนายโหยเลวัน ทำหน้าที่ผู้แทนชาวเวียดนามจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นผู้ประสานงานชาวเวียดนามกับหน่วยงานราชการผนวกกับ ในปี พ.ศ. 2523 ตลาดบ้านดอน เป็นตลาดสำหรับแลกเปลี่ยนสินค้าที่ถือว่าเป็นศูนย์กลางการค้าของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ที่ชาวเวียดนามมาเช่าบ้านในเมืองบ้านดอน ส่วนใหญ่ในพื้นที่บริเวณรอบ ๆ วัดธรรมบูชา ส่งผลให้มีทางเลือกในการทำมาหากินมากขึ้น ก่อนที่รัฐบาลในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จะประกาศให้สัญชาติแก่ชาวเวียดนามชั้นบุตรหลาน เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ได้ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมีการลงหลักปักฐานในเมืองสุราษฎร์ธานีเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (กฤษณะ ทองแก้ว, 2561, น. 60 - 61)

2. บทบาทด้านเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เนื่องจากในอดีตชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่ออพยพเข้ามา ไม่สามารถเลือกประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมคนต่างด้าว รัฐบาลไทยจึงมีการจัดพื้นที่ให้ทำกินเพื่อความอยู่รอด เช่น การทำการเกษตร ปลุกผัก ค้าขาย เป็นลูกจ้างชาวไทย เป็นต้น แต่ปัจจุบันสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายขึ้น และด้วยนิสัยของชาวเวียดนามที่ขยัน อดทน ประหยัด จึงเป็นเจ้าของกิจการประเภทต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะธุรกิจร้านอาหารเวียดนาม เช่น

ร้านมาตามอร์ มาตามเอียน เป็นต้น ซึ่งกิจการร้านอาหารเวียดนามหรือร้านขายของฝากได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างมาก (เอียน เหยียนถิ, 20 กันยายน 2561, สัมภาษณ์)

ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน มีการประสานงานร่วมมือกับหน่วยราชการของจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ถ่ายทอดความรู้ด้านฝีมือแรงงาน และหลายคนนิยมประกอบกิจการค้าอาหารพื้นเมืองเวียดนาม ทำให้มีการส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เจริญ สร้างความสัมพันธ์ทางการทูต การค้าระหว่างไทยและเวียดนามดีขึ้น ซึ่งทางระดับจังหวัดได้ยอมรับศักยภาพและไว้วางใจว่า จะไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทยเหมือนในอดีตอย่างแน่นอน (เอียน เหยียนถิ, 20 กันยายน 2561, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ยังมีกิจการโรงแรม ธุรกิจเสริมความงาม ร้านตัดเย็บผ้าผ้าม่าน เครื่องทำความเย็น ร้านตัดเย็บเสื้อผ้าข้าราชการ ชุดสตรีบุรุษ ร้านรวมแบตเตอรี่ เป็นต้น (กฤษณะ ทองแก้ว และคณะ, 2561, น. 1 - 25) และยังพบว่า มีแรงงานชาวเวียดนามเข้ามาทำงานในพื้นที่บ้านดอนอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเข้ามาทำงานโดยอาศัยเครือข่ายของญาติพี่น้องและเพื่อน อีกทั้งกลุ่มเจ้าของกิจการที่เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนามมักนิยมจ้างแรงงานชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เนื่องจากมีความขยัน อดทน ไม่เกียจงานและค่าจ้างค่อนข้างถูกกว่าแรงงานไทย รวมทั้งทัศนคติ ความรักในเพื่อนร่วมชาติที่ถูกปลูกฝังมา ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจึงถือว่าเป็นผู้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดการขยายตัวมากขึ้น แต่แม้จะช่วยเหลือชาวไทยเชื้อสายเวียดนามด้วยกัน แต่ก็ภูมิใจอย่างมากที่ได้อาศัยและเกิดในแผ่นดินไทย (พายอน เลวัน, 2 กรกฎาคม 2561, สัมภาษณ์)

3. บทบาทด้านสังคมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยงานราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ยอมรับและไว้วางใจว่าไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงเหมือนในอดีต จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยอยู่ภายในจังหวัด รวมถึงในพื้นที่บ้านดอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมท้องถิ่นมาก

ขึ้น โดยการรวมกลุ่มเป็นสมาคมชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นอาสาสมัครโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันมีบทบาทเป็นหน่วยประสานงานและคอยติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายเวียดนามภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและทั่วประเทศ รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือ ร่วมพัฒนา แก้ไขปัญหาในสังคม เนื่องจากการได้รับการปลูกฝังให้มีความสำนึกในบุญคุณและกตัญญูต่อแผ่นดินไทย และมีกิจกรรมในการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นเชื้อสายเวียดนาม (เชิงเกิดนาสาร, 26 กรกฎาคม 2561, สัมภาษณ์)

ส่วนในด้านการศึกษานั้น มีการสอนภาษาเวียดนามให้กับลูกหลานและสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ แตกต่างจากในอดีต เนื่องจากทางชาวไทยเกรงว่าชาวเวียดนามและชาวจีนจะมาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงสั่งห้ามพูด เขียน เรียนหรือสอนภาษาเวียดนามและภาษาจีนโดยเด็ดขาด ทำให้การใช้ภาษาเวียดนามและภาษาจีนในประเทศไทยขาดหายไป (แจ้ เวียนวัน, 8 สิงหาคม 2561, สัมภาษณ์)

ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีคิดว่าการที่ลูกหลานในรุ่นหลัง มีสิทธิได้รับการศึกษาที่ดีและเหมาะสม จะทำให้สามารถเป็นพลเมืองที่สำคัญ นำความรู้ความสามารถที่มีไปพัฒนาสังคมไทยต่อไปได้ เพราะถือว่าเป็นคนไทยคนหนึ่ง แม้จะมีเชื้อสายเวียดนามจากบรรพบุรุษ โดยชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ทำหน้าที่เป็นครู และอาจารย์พิเศษในสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ และมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และทำหน้าที่โดยเป็นที่ปรึกษาให้แก่ศูนย์เวียดนามศึกษา เพื่อสอนภาษา วัฒนธรรม และการทำอาหารเวียดนามแก่นักเรียนนักศึกษา ข้าราชการไทยและเวียดนามที่เรียนภาษาเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงถือเป็นหนึ่งบทบาทสำคัญของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น

4. บทบาทด้านวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีในครอบครัว (กฤษณะ ทองแก้ว และคณะ, 2557) มีประโยชน์ต่อการพัฒนา วัฒนธรรมของไทย เนื่องจากบทบาททางวัฒนธรรมหลายเรื่องของชาวไทยเชื้อสาย เวียดนามได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจังหวัด กล่าวคือ มีการรักษา สืบทอด ประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมของกลุ่มอย่างเข้มแข็ง ยกตัวอย่างเช่น ในพื้นที่ บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะมีการไหว้บรรพบุรุษ ในวันตรุษเวียดนามหรือตรุษเต๊ต โดยลูกหลานจะกลับมาไหว้บรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูและเป็นการพบกันใน ครอบครัว ซึ่งถือเป็นช่วงการอบรมสั่งสอนลูกหลานในเรื่องของความกตัญญู การให้ความเคารพผู้อาวุโส บรรพบุรุษ ความสามัคคีภายในครอบครัว และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และกัน (แสงจันทร์ เลติ, 20 กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 1 แสดงภาพการแต่งงานของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานี
ที่มา: พายอน เลวิน. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2 กรกฎาคม 2561).
สัมภาษณ์.

ภาพที่ 2 แสดงภาพการร่วมงานศพของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานี
ที่มา: พายอน เลวัน. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2 กรกฎาคม 2561).
สัมภาษณ์.

ภาพที่ 3 แสดงภาพการฝังศพของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานี
ที่มา: พายอน เลวัน. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2 กรกฎาคม 2561).
สัมภาษณ์.

ด้านการแต่งกาย ในอดีตการแต่งกายโดยทั่วไปจะเป็นการแต่งกายแบบธรรมดา เพื่อเป็นการไม่แสดงออกทางด้านเชื้อชาติที่ยังคงมีการกีดกันจากชุมชน (แจ้ เวียนวัน, 8 สิงหาคม 2561, สัมภาษณ์) แต่ในปัจจุบันมีการยอมรับและส่งเสริมจากทางภาครัฐและทางจังหวัด ทำให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในพื้นที่บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเริ่มมีความภาคภูมิใจในการแต่งกาย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแต่งกายในการทำพิธีกรรมที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การแต่งกายโดยชุดอ่าวหญ่ย (áo dài) ซึ่งเป็นชุดประจำชาติเวียดนามในวันตรุษญวน การจัดงานศพแบบเวียดนาม โดยกรรมการแต่ละชุมชนเป็นตัวแทนในการดำเนินงานแทนญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต การจัดประเพณี การแต่งงาน มีการแต่งกายด้วยชุดเวียดนามเช่นกัน (แจ้ เวียนวัน, 8 สิงหาคม 2561, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมอย่างพิธีไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้า ซึ่งเป็นการทำพิธีตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ประกอบกับการให้ความร่วมมือและมีบทบาทในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น เช่น งานประจำปีของจังหวัด งานวันเข้าพรรษา งานวันเฉลิมพระชนพรรษา งานกาชาด และอีกมากมาย รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักแผ่นดินเกิดของตน ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมงานเทศกาลของหน่วยงานในพื้นที่ อย่างเช่น นางแจ้ เวียนวัน ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานีจะมาสาธิตการทำอาหารเวียดนามในงานกาชาด (แจ้ เวียนวัน, 8 สิงหาคม 2561, สัมภาษณ์) สะท้อนให้เห็นถึงบทบาททางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม โดยเป็นการกระตุ้น สร้างค่านิยม และปลูกฝังพฤติกรรมอันดีงามให้รักและหวงแหนวัฒนธรรมในแผ่นดินเกิดของตนเอง

ภาพที่ 4 ภาพการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

ที่มา: เมธี พิริยการนนท์. (2558). การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชาวเวียดนามในชุมชนกรณีศึกษา หมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (น. 994 - 1003). ใน **รวมบทความวิชาการ นเรศวรวิจัยครั้งที่ 13: วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม**. พิษณุโลก: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาพที่ 5 ภาพการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

ที่มา: เมธี พิริยการนนท์. (2558). การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชาวเวียดนามในชุมชนกรณีศึกษา หมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (น. 994 - 1003). ใน **รวมบทความวิชาการ นเรศวรวิจัยครั้งที่ 13: วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม**. พิษณุโลก: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อภิปรายและสรุปผลการศึกษา

1. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นผู้มียบทบาทในการส่งเสริม กระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดการขยายตัว โดยเฉพาะการเป็นเจ้าของกิจการ ธุรกิจร้านอาหารเวียดนาม ตั้งแต่ขนาดเล็กลงไปถึงขนาดใหญ่ เช่น ร้านอาหารมาตามอร์ ร้านอาหารมาตามเอียน โรงแรม ธุรกิจเสริมความงาม ร้านตัดเย็บผ้าผ้าม่าน เครื่องทำความเย็น ร้านตัดเย็บเสื้อผ้าข้าราชการ ชุดสตรีบุรุษ ร้านรวมแบตเตอรี่ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอีกมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรภัทร เจริญสุข (10 ตุลาคม 2561) และงานของ ศิริภิญญา สุขศรี (2559) ได้นำเสนอว่า หลังจากรัฐบาลไทยยอมรับให้ชาวเวียดนามสามารถเปลี่ยนแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ โดยไม่ต้องมีบัตรต่างด้าว และมีสิทธิหน้าที่ในความเป็นไทยทุกประการ ชาวเวียดนามอพยพก็ใช้ทุนที่สะสมมาซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ รับจ้าง ขยายผล ครอบครองที่ดินจำนวนมากที่เคยฝากไว้ในชื่อคนไทย และมีบทบาททางเศรษฐกิจอย่างสูง โดยในปัจจุบันได้เข้าสู่อันดับที่ 3 ซึ่งเป็นอันดับร่นหลานของชาวเวียดนามอพยพหรือชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้รับการศึกษาและสำเร็จปริญญาจากมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ สามารถนำความรู้มาปรับปรุงกิจการให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น (ณรงค์ศักดิ์ คุนบุญญารักษ์, พิสิฐภูมิ บุญไชย และ ไพบุญไชย, 2561, น. 114)

ส่วนด้านแรงงาน ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เข้ามาทำงานโดยอาศัยเครือข่ายของญาติพี่น้อง และ เพื่อนกลุ่มเจ้าของกิจการที่เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนาม จะนิยมจ้างแรงงานชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมากกว่าการจ้างงานชาวไทย เนื่องจากมีความขยัน อดทน ไม่เกี่ยงงาน และค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย รวมทั้งทัศนคติความรักในเพื่อนร่วมชาติที่ถูกปลูกฝังมา (แจ้ เวียนวัน, 8 สิงหาคม 2561, สัมภาษณ์) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร ศรีคำ (2557) พบว่า การเป็นแรงงานข้ามชาติในไทย เนื่องจากมีญาติ พี่น้องและเพื่อนทำงานอยู่ คนเหล่านี้ชักชวนให้เข้าไปทำงานตามญาติและเพื่อนที่ทำงานในพื้นที่เดียวกัน อาศัยอยู่ที่พักแห่งเดียวกัน รวมทั้งหลายคนมีนายจ้างคนเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม แรงงานย้ายถิ่นเวียดนามมีหนังสือเดินทาง แต่ไม่มีสิทธิทำงานเมื่อครบกำหนด 30 วัน จึงข้ามพรมแดนออกนอกประเทศ ไปทาง สปป.ลาว และตรวจตราหนังสือเดินทางกลับเข้ามาทำงานใหม่ การปรับตัวในการทำงานที่อาจเสี่ยงต่อการถูกจับกุมนั้น จะได้รับความช่วยเหลือจากนายจ้างว่าแรงงานเหล่านี้เป็นลูกหลานที่อยู่เวียดนามเดินทางเข้ามาเยี่ยมตนเองในประเทศไทยซึ่งเป็นญาติมาช่วยทำงานเท่านั้น (วัชร ศรีคำ, 2557)

2. บทบาทด้านสังคม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีลักษณะที่ทำให้ความสำคัญต่อครอบครัวและเครือญาติ เคารพผู้อาวุโสและบรรพบุรุษ มีการรวมกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายเวียดนามภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และภาคส่วนต่าง ๆ มีการให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภากร กำรเมฆกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารการเมืองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม พบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง ได้รับการยอมรับจากภาครัฐมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ทองแก้ว (2558) ได้ศึกษาเรื่องการเลื่อนชั้นทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม พบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานราชการด้วยดีเสมอมา อีกทั้งในด้านการศึกษามีการสอนภาษาเวียดนามให้กับลูกหลาน และสนับสนุนให้ลูกหลานได้รับการศึกษาเต็มที่ตามความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป โดยชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ทำหน้าที่เป็นครูและอาจารย์พิเศษในสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยเพื่อสอนภาษาเวียดนามให้แก่นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการไทยที่เข้ามาเรียนภาษา แตกต่างจากสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ทางการไทยยังคงหวาดระแวงชาวเวียดนามและกลัวจะเป็นภัยต่อความมั่นคง (ณรงค์ศักดิ์ คุนบุญญอารักษ์, พิสิษฐ์ บุญไชย และ ไพบุลย์ บุญไชย, 2561, น. 115)

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของ Robert Redfield (1965) กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานของการผสมกลมกลืนเมื่อคนเราอยู่ในสังคมร่วมกันแล้วย่อมมีการกำหนดแนวทาง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้

สังคม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการกระทำที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การที่สังคมยอมรับในข้อกำหนดย่อมถือว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้นจนเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ภายหลังจากชาวเวียดนามได้รับการยอมรับจากรัฐบาลไทยว่าไม่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ จึงเริ่มอาศัยอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนชาวไทยและชุมชนชาวเวียดนามภายใต้กฎเกณฑ์และกฎหมายเดียวกัน แม้จะแตกต่างกันทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม แต่เมื่อมาอยู่ร่วมกันแล้ว ก็เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ แลกเปลี่ยนภาษา และมีการจัดตั้งสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามขึ้นในหลายจังหวัด นอกจากจะเป็นแหล่งรวมลูกหลานชาวเวียดนามที่อพยพมาอยู่แผ่นดินไทยในแต่ละพื้นที่แล้ว ยังใช้เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมหน่วยงานของไทยในพื้นที่ด้วย ตัวอย่างเช่น การบริจาคเงินทุนและให้การสนับสนุนงานของสภาชาดทุก ๆ ปี การจัดกิจกรรมสอนเย็บผ้า สอนงานฝีมือ และสอนทำอาหารเวียดนามแก่ชาวไทยที่สนใจ การสอนภาษาและวัฒนธรรมเวียดนามให้กับนักเรียนนักศึกษาและข้าราชการของไทยที่จะไปปฏิบัติราชการหรือศึกษาต่อในประเทศเวียดนามเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียนหรือในหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. บทบาทด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีบทบาทสำคัญในการรักษา ถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมของกลุ่มให้กับรุ่นลูกหลานอย่างเข้มแข็ง กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การไหว้บรรพบุรุษ ในวันตรุษเวียดนาม พิธีไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้า มีวัฒนธรรมการจัดงานศพแบบเวียดนาม การจัดประเพณีการแต่งงาน การแต่งกายด้วยชุดเวียดนามในงานสำคัญ การบริโภคอาหารเวียดนาม การผสมผสานศิลปะการก่อสร้างสถานที่ต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยในประเทศไทย ลืมประเพณีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักแผ่นดินเกิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ทองแก้ว (2558) อธิบายว่าชาวเหนือที่เกี่ยวข้อง มีการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับ โดยครอบครัวเหนือที่เกี่ยวข้อง ชาวเหนือมีเชื้อสายเวียดนามไทยนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคมและการเมือง และมีบทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิทธิบัญญัติที่มีสะสมอยู่ในตัวตนของชาวไทย

เชื้อสายเวียดนามคือ ความขยัน ความประหยัด และอดทน สิทธิอำนาจตามประเพณีที่สะสมผ่านโรงเรียนสอนภาษาเวียดนาม และศาลเจ้า สิทธิอำนาจตามกฎหมายสะสมผ่านสมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนาม สมาคมนักธุรกิจไทยเวียดนาม ที่นำมาสู่อำนาจชอบธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จนได้รับการยอมรับจากสังคมไทยในปัจจุบัน

กล่าวคือ ในอดีตชาวเวียดนามจะอพยพและเข้ามาลงหลักปักฐานในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งจากการลี้ภัยทางการเมือง หนีภัยสงคราม ความขัดแย้งทางศาสนา แม้จะผ่านมาหลายสิบปี แต่ก็มิได้ลืมความเป็นชาติพันธุ์เวียดนามแต่อย่างใด ทั้งในเรื่องของภาษาที่มีการสอนบุตรหลานมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีบางช่วงที่ต้องหยุดชะงักไป เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองระหว่างรัฐบาลไทยกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่สภาวะปกติ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานีก็สอนภาษาเวียดนามแก่บุตรหลานเช่นเดิม (เจียง เกิดนาศาร, 26 กรกฎาคม 2561, สัมภาษณ์) เพื่อดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางด้านภาษาเวียดนามไม่ให้เลือนหายไปในวันลูก

นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มดูแลชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานี รวมถึงการแต่งกายที่ยังคงดำรงไว้ไม่สูญหายไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือพิธีกรรมที่สำคัญของชาวเวียดนาม เช่น การแต่งงานตามประเพณีของชาวเวียดนาม งานศพตามแบบเวียดนาม โดยมี นายพายอน เลวัน เป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามประเพณีของชาวเวียดนามในสุราษฎร์ธานี การไหว้บรรพบุรุษหรือเตี๊ตที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยจะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง พิธีบูชาดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ (พิธีไทย) และการรับประทานอาหารเวียดนาม นั่นก็เพื่อแยกแยะกลุ่มของตนออกจากชาติพันธุ์อื่น แต่ไม่ได้รังเกียจหรือกีดกันผู้คนจากชาติพันธุ์อื่น ๆ เพียงแต่ดำรงไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ความเคารพในบรรพบุรุษ และความภาคภูมิใจในสายเลือดและชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสุราษฎร์ธานี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านนโยบาย ปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้นจากในอดีต ทำให้สังคมเปิดกว้างประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของจังหวัด ดังนั้น ในพื้นที่อื่น ๆ จึงควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายของผู้คนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ได้แสดงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2. ด้านเศรษฐกิจ พบว่าชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงส่งเสริม กระตุ้น และพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นเจ้าของกิจการประเภทต่าง ๆ ดังนั้นทางจังหวัดควรพัฒนาส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงด้านการค้า การบริการและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจหรือกิจการสามารถขยายตัวไปในระดับอาเซียนและในระดับโลก เนื่องจากสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์ จึงควรใช้ต้นทุนที่มีมาต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดและประชาชนในพื้นที่ สำหรับด้านสังคมและวัฒนธรรม ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามนำประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ความกตัญญูมาใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ สืบทอดให้กับรุ่นลูกหลาน มีการรวมกลุ่มเป็นสมาคมอย่างเข้มแข็ง เพื่อเป็นหน่วยกลางในการติดต่อสื่อสารให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการ ดังนั้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอกลักษณ์ที่ดี และมีความโดดเด่นถ่ายทอดให้กับกลุ่มอื่น ๆ ในประเทศได้รับรู้ จะเป็นการสนับสนุนความภูมิใจในความเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่เป็นแบบอย่างในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติพร้อมพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพื่อเป็นการเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดสำนึกและพฤติกรรมจากรุ่นสู่รุ่นในการปลูกฝังทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ ทองแก้ว. (2558). *การเลื่อนชั้นทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม*. (คุชชินีพนธ์ปริญญาคุชชินีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์.
- _____. (2561). อำนาจชอบธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในเมืองสุราษฎร์ธานี. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*, 2(2), น.1 - 25.
- กฤษณะ ทองแก้ว และคณะ. (2557). เหยียดเหยี่ยว: ครอบครัวเลื่อนชั้นเพราะหิ้งบูชาแผ่นดิน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 6(2), น. 157 - 174
- _____. (2561). *รายงานการวิจัย เรื่อง การสะสมอำนาจชอบธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- เจียง เกิดนาร. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (26 กรกฎาคม 2561). *สัมภาษณ์*.
- จตุพร ดอนโสม. (2555). *การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาออก*. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แจ้ เวียนวัน. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (8 สิงหาคม 2561). *สัมภาษณ์*.
- ชวน เพชรแก้ว และ สบาย ไสยรินทร์. (2544). *สุราษฎร์ธานีของเรา*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ณรงค์ศักดิ์ คุบบุญอารักษ์, พิสิฐ บัญไชย และ ไพบุลย์ บัญไชย. (2561). บทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(2), น. 107 - 116.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin. (2548). *เหยียดเหยี่ยว: ในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย - เวียดนาม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรภัทร เจริญสุข. (10 ตุลาคม 2561). เหยียดเกี่ยวกับเครือข่ายธุรกิจในอีสาน: แรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจอินโดจีน. *สยามอินเทลลิเจนซ์ออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://www.siamintelligence.com/role-of-overseas-vietnamese-to-drive-indochina-economics/>

นิภากร กำจรเมฆกุล. (2556). *การสื่อสารการเมืองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

พายอน เลวัน. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2 กรกฎาคม 2561). *สัมภาษณ์*.

เมธี พิริยการนนท์. (2558). การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชาวเวียดนามในชุมชนกรณีศึกษา หมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (น. 994 - 1003). ใน *รวมบทความวิชาการ นครศวรวิจัยครั้งที่ 13: วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

วัชร ศรีคำ. (2557). *แรงงานย้ายถิ่นเวียดนามในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 10(1), น. 139 - 162.

วิญ ชัยฤทธิ์. (2553). *ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างชาวเวียดนามอพยพกับชาวไทยท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะมนุษยศาสตร์.

ศรีธัญญา สุขศรี. (2559). ไทยใหม่: จากชาวเวียดนามอพยพสู่ชนชั้นนำใหม่ในเมืองนครพนม. *วารสารมนุษยศาสตร์สาร*, 17(1), น. 11 - 43.

สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงจันทร์ เลติ. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (20 กรกฎาคม 2561). *สัมภาษณ์*.

_____. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (8 สิงหาคม 2561).

สัมภาษณ์.

เอียน เหงียนถิ. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (20 กันยายน 2561).

สัมภาษณ์.

_____. ผู้นำชุมชนเวียดนามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (1 ตุลาคม 2561).

สัมภาษณ์.

Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Cultural Difference*. Boston, Massachusetts: Little Brown and Company.

Poole, P. A. (1970). *The Vietnamese in Thailand: A Historical Perspective*. Ithaca, New York: Cornell University Press.

Robert, R. (1965). *Peasant Society and Culture: An Anthropological Approach to Civilization*. Chicago, Illinois: University of Chicago Press.

